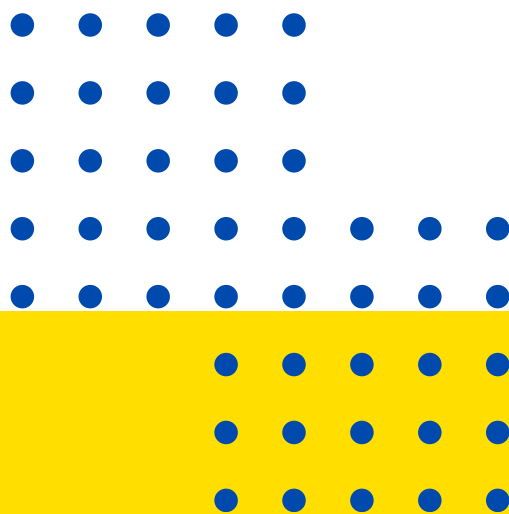

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

**Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Український державний університет ім. Михайла Драгоманова
Київський університет ім. Б. Грінченка**

**СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

**SOCIAL-EDUCATIONAL DOMINANTS OF SPECIALIST'S PROFESSIONAL
PREPARATION OF SOCIAL SPHERE AND INCLUSIVE EDUCATION**

**Збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

22-23 жовтня 2025 року

**м. Запоріжжя
2025**

**УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69**

*Рекомендовано ухвалою вченої ради
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 29.10.2025 р.)*

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції : збірник наукових праць ; укладачі Петровська К. В., Попова А. С. 2025. 358 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

**УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69**

Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2025

Анастасія Єськова,

здобувачка другого (магістерського) рівня
спеціальності 012 Дошкільна вищої освіти,
Бердянський державний педагогічний університет

Юлія Семеняко,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри дошкільної освіти,
Бердянський державний педагогічний університет

**ВИКОРИСТАННЯ ФУД-АРТ ДИЗАЙНУ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ**

Пріоритетна роль дошкільної освіти у формуванні особистості дитини та її всебічному розвитку визначено у Базовому компоненті дошкільної освіти [1]. Гуманізація сучасного освітнього процесу спонукає фахівців дошкільної освіти до глибшого усвідомлення унікальності кожної дитини, її індивідуальних особливостей та необхідності врахування цих відмінностей під час організації освітньої діяльності в умовах запровадження інклюзивного підходу [2]. Підтримка дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, спрямована на забезпечення їхнього права на освіту та створення умов для всебічного розвитку, зумовлює необхідність використання новітніх образотворчих технік як засобу розкриття їхнього потенціалу. У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку сучасних, ефективних та доступних форм, методів і засобів розвитку, що б відповідали індивідуальним потребам кожної дитини. Однією із інноваційних технологій, яка набуває в освіті стрімкого поширення є фуд-арт дизайн.

Сучасна корекційна освіта ґрунтується на досягненнях нейрофізіологічних досліджень (В. Бехтерев, О. Запорожець, М. Кольцова, Л. Фоміна та ін.), які доводять залежність рівня розвитку вищої нервової діяльності від функціонального стану рухового аналізатора, зокрема від рівня сформованості дрібних та диференційованих рухів кисті й пальців рук. У зв'язку з цим в системі корекційно-розвивального навчання дітей з порушеннями розвитку особливу увагу слід приділяти розвитку дрібної моторики. У дошкільників із мовленнєвими порушеннями нерідко виявляються різні ступені моторної недостатності, що впливає на формування тонких рухів пальців. Тому важливо залучати таких дітей до різноманітних видів образотворчої діяльності, яка створює сприятливі умови для розвитку ручного праксису та стимулювання мовленнєвих процесів. Одним з видів такої діяльності може бути фуд-арт дизайн. Фуд-арт – це сучасний напрям у візуальному мистецтві, завдяки якому продукти харчування виступають у ролі виразного художнього засобу для створення творчих композицій для прикрашання страв. У вузькому розумінні термін *фуд-арт* (англ. *food art*) означає «мистецтво їжі». В широкому розумінні він охоплює не лише естетичний компонент, а й виконує терапевтичну функцію, перетворюючись на ефективний засіб реабілітації шляхом нетрадиційної творчої діяльності.

Фуд-арт – відносно новий напрямок у педагогіці та арт-терапії, який стає популярним завдяки своїй універсальності і доступності. Він базується на використанні їжі як матеріалу для творчості та художніх експериментів, поєднуючи елементи образотворчого мистецтва, кулінарії та дизайну. Останніми роками проблема навчання дошкільників основ дизайну активно розробляється дослідниками А. Івершинь, О. Максименко, С. Матвієнко, В. Тименко,

Г. Пантелеєвим та ін., які зазначають, що дизайн трансформується у новітню технологію дошкільної дизайн освіти та розширює практичний досвід дітей щодо створення оригінальних виробів своїми руками. Питання впровадження фуд-арту у роботу з дошкільниками розглянуто у наукових розвідках В. Маркової, О. Петренко, М. Чепіль та ін. [3; 4; 5]. Науковці зазначають, що фуд-арт представляє собою синтез творчих практик, спрямованих на розвиток уяви, фантазії, художнього смаку, а також на стимуляцію моторики та сенсорики через роботу з різноманітними продуктами харчування – з овочами, фруктами, крупами, макаронами та іншими натуральними матеріалами. Маніпуляції з натуральними матеріалами покращують тактильне сприйняття та координацію рухів, що особливо важливо у дошкільному віці. Використання їжі в художній діяльності не лише розвиває творчі здібності, але й значною мірою впливає на сенсорний розвиток дитини. Діти отримують можливість безпосередньо дослідити різноманітні текстури, запахи, кольори і форми природних матеріалів. За словами В. Маркової, такий комплексний сенсорний досвід стимулює розвиток нервової системи, що позитивно впливає на загальний розвиток дитини [3].

Фуд-арт також має значний психоемоційний ефект. Заняття з використанням їжі допомагають знижувати рівень тривожності, сприяють розслабленню, підвищують емоційний фон дитини, а також сприяють формуванню позитивного ставлення до творчої діяльності.

Фуд-арт діяльність є універсальною за своїм впливом і не має вікових обмежень. Вона ефективна як у роботі з нормо типовими дітьми, так і з дітьми з особливими освітніми потребами

Розвивальна цінність фуд-арт діяльності полягає і в тому, що вона відкриває перед дитиною широкі можливості для нестандартного мислення, розвитку уваги, фантазії, творчих здібностей, креативності у створенні образів, самостійності у виборі деталей та оригінальності у втіленні власного задуму, позитивно впливає на розвиток дрібної моторики та мовлення.

Для ефективної організації корекційно-розвивальної роботи в ЗДО навчання дітей старшого дошкільного віку фуд-арту в інклюзивній групі необхідно створити відповідні педагогічні умови, що сприятимуть удосконаленню як загальної моторики, так і розвитку тонких, диференційованих рухів пальців рук та мовлення.

По-перше, важливим чинником є створення цікавого розвивального середовища. Наприклад, казковий ігровий простір, що стимулює ігрову та пізнавальну активність дітей в якому будуть іграшкові зображення овочів та фруктів, ляльковий посуд, що надасть можливість використовувати їх для гри, сенсорного розвитку та самостійного створення цікавих композицій (приготувати печиво або бутерброд для ляльок, створити корисні страви для казкових героїв тощо).

По-друге, необхідним є проведення спеціально організованих занять з фуд-арт дизайну, тематика яких має відповідати інтересам дітей (улюблені герої казок та мультфільмів) і водночас передбачати використання новітніх образотворчих технік малювання, аплікації та ліплення з використанням різних матеріалів. Наприклад: виготовлення тварин з овочів та фруктів, аплікація з макаронів тощо. Під час таких занять доцільно використовувати різноманітні ігрові методи та прийоми, які сприяють розвитку як практичних навичок роботи з матеріалами, так і творчого потенціалу дітей: «оживлення» матеріалів, дидактичні ігри типу «Смачні історії», «Створи свою тарілочку для святкового сніданку» тощо.

По-третє, важливою умовою розвитку дітей з особливими освітніми потребами є проведення індивідуальних занять та занять у парах. Вони мають бути спрямовані на підвищення технічних умінь і навичок, розвиток мовлення, збагачення чуттєвого досвіду дитини. У таких заняттях доцільно застосовувати пропедевтичне навчання, яке включає дидактичні ігри та вправи на впізнавання, розрізнення й називання овочів, фруктів, інших продуктів за величиною, формою, кольором тощо.

Отже, фуд-арт дизайн є потужним педагогічним інструментом, що інтегрує естетичне виховання, розвиток творчих здібностей, моторики, емоційно-вольової сфери та комунікативних умінь дошкільників. Використання фуд-арту в системі дошкільної освіти сприяє формуванню гармонійно розвиненої особистості, здатної до творчого мислення та соціальної адаптації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33.
2. Кравченко Г. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Харків : Вид-во Ранок. 4. 2014. 176 с.
3. Маркова В. Дитячий фуд-арт: креативні техніки. Київ : Фенікс, 2021, 105 с.
4. Петренко О. Художня кулінарія для дітей. Київ : Освіта, 2020, 87 с.
5. Чепіль М. Фуд-арт як засіб художньо-естетичного розвитку дошкільників. Мистецтво та освіта. 2016. № 2. с. 18–20.